

VIDA JERAJ-HRIBAR

4. maj 1902, Dunaj – 6. maj 2002, Ljubljana

Njena družina in družinske vezi

Vida Jeraj-Hribar, prva ravnateljica Srednje glasbene šole po njeni osamosvojitvi leta 1953, je bila izjemno energična ženska iz močne umetniške družine, ki je Slovencem dala izvrstne glasbenike in glasbenice, pa tudi pesnico in slikarko. V svojem življenju je pomembno sooblikovala slovensko glasbeno kulturo in pustila bogato zapuščino tako v koncertnem življenju kot v pedagoškem in vodstvenem delu ter pisanju spominov.

Oče, violinist Karel Jeraj, dunajski filharmonik in koncertni mojster tega orkestra, je bil po svojem očetu nečak skladatelja Gregorja Riharja. Mati, Franica Vovk, z umetniškim imenom Vida Jeraj, je bila pesnica. Njen oče France je bil nečak Franceta Prešerna.

Družina je do leta 1919 živela na Dunaju. Obdobje Vidinega otroštva in mladosti je bilo zaznamovano tudi s srečanji s pomembnimi slovenskimi kulturnimi ustvarjalci, od katerih se Vida v raznih prilogah spominja predvsem tistih z Ivanom Cankarjem, njihovim družinskim prijateljem. Od tega, kako ji je Cankar podaril jabolko, do risbic, ki jih je risal samo zanje, oblekice, ki jo je sešil za njeno punčko, do zgodbic, ki jih je pravil samo njej. Na poseben način je bila povezana s Cankarjevo črtico *Otrok se smeje*, v kateri je pisatelj v opisu male Anke upodobil malo Vido, ki je zbolela za davico.

Leta 1929 se je poročila z Mirkom Hribarjem iz znane slovenske družine Dragotina Hribarja in Evgenije Šumi. Mož Mirče, kakor so ga imenovali, je imel ljubljanski doktorat iz filozofije ter pariško diplomo iz francoščine na Sorboni. Sestra Karla, ki so jo klicali Oli, čelistka, je bila poročena s skladateljem Lucijanom Marijo Škerjancem. Sestra Mara, slovenska keramičarka, kiparka, slikarka, ilustratorka, oblikovalka lutk pa je bila poročena s slovenskim slikarjem in kiparjem Tonetom Kraljem.

Vidina družina

Družinska fotografija ob poroki sestre Mare s Tonetom Kraljem

Poroka Vide in Mirka

Glasbeno izobraževanje in koncertno delovanje

Že kot deklica je med prvo svetovno vojno nastopala na dobrodelnih koncertih, nato pa violino dve leti študirala na dunajskem konservatoriju. Kljub priložnostim, ki jih je oče imel na Dunaju, so se starši predvsem zaradi domoljubja in želje po sodelovanju pri ustvarjanju nove slovenske kulture odločili vrniti v domovino. Po preselitvi v Ljubljano je Vida študij violine nadaljevala na Konservatoriju ljubljanske Glasbene matice pri odličnem profesorju Janu Šlajsu, kjer je diplomirala leta 1924. Nato je odšla v Pariz, kjer se je izpopolnjevala pri Lucieniu Capetu, ki je takrat veljal za najboljšega učitelja violine. Tam je zanje še posebej skrbel mladostni prijatelj očeta Karla Jeraja, znameniti skladatelj in violinist George Enescu.

Kot prva slovenska koncertna violinistka je Vida Jeraj-Hribar pred drugo svetovno vojno nastopala v Ljubljani, Parizu in drugod po Evropi. Rada je izvajala francosko glasbo, dela skladateljev Aulina, Dvořáka in Smetane.

Izvajala je tudi moderna dela slovenskih avtorjev, Osterca, Švare, ob katerega klavirski spremljavi je v prvih letih svojega pedagoškega dela tudi večkrat solistično nastopala, in drugih. V času pred drugo svetovno vojno je violino poučevala v Celju in na Glasbeni matici v Ljubljani. Ko je leta 1940 izstopila iz državne službe, se je posvetila komorni igri. Z očetom Karlom in sestro Karlo, so nastopali kot Trio Jeraj.

Trio Jeraj

Vida Jeraj, Pariz 1926

Delo po drugi svetovni vojni

Po vojni je Vida delala v Domovih igre in dela v Ljubljani, kasneje je bila inšpektorica in referentka za glasbo na Ministrstvu za kulturo. Ko se je leta 1953 od Akademije za glasbo ločila Srednja glasbena šola, je Vida Jeraj-Hribar postala njena prva ravnateljica, ki je šolo vodila do leta 1963.

Svojo jasno vizijo o namenu nove organizacijske oblike in naravnosti glasbenega pouka je Vida Jeraj-Hribar pokazala v Slovenskem poročevalcu: važna naloga talentirane mladine je »dviganje resnične kulture, oplajanje najširšega kroga ljudi s kulturnimi dobrinami, z razvojem drobnih dispozicij za sprejemanje in razumevanje umetnostnih stvaritev največjega formata«. Svojo predstavitev je strnila z mislijo, da mora »glasbeni pouk biti praktičen, živahen in mora vzbujati v mladem človeku spontano zanimanje za lepote glasbene umetnosti«.

V času njenega ravnateljovanja se je šola soočala tudi s prostorskimi težavami. Pouk je potekal na petih različnih lokacijah. Ravnateljici je uspelo prepričati takratne oblasti, da so prisluhnile potrebam glasbenega šolstva. Dosegla je, da so iz prejšnjega Novinarskega doma s prenovo in nadzidavo napravili kasnejšo zgradbo na Vegovi ulici 7, kjer sta potem več desetletij domovali Srednja glasbena in Srednja baletna šola. Zaradi velikega števila mladih talentov, ki so prihajali s podeželja, je šola poskrbela tudi za internat. Po končanem vodenju šole, ki se je zaradi organizacijskih sprememb in združitve več šol preoblikovala v Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje, je Vida Jeraj-Hribar postala glasbena urednica in vodja oddelka za gramofonske plošče pri založbi Mladinska knjiga.

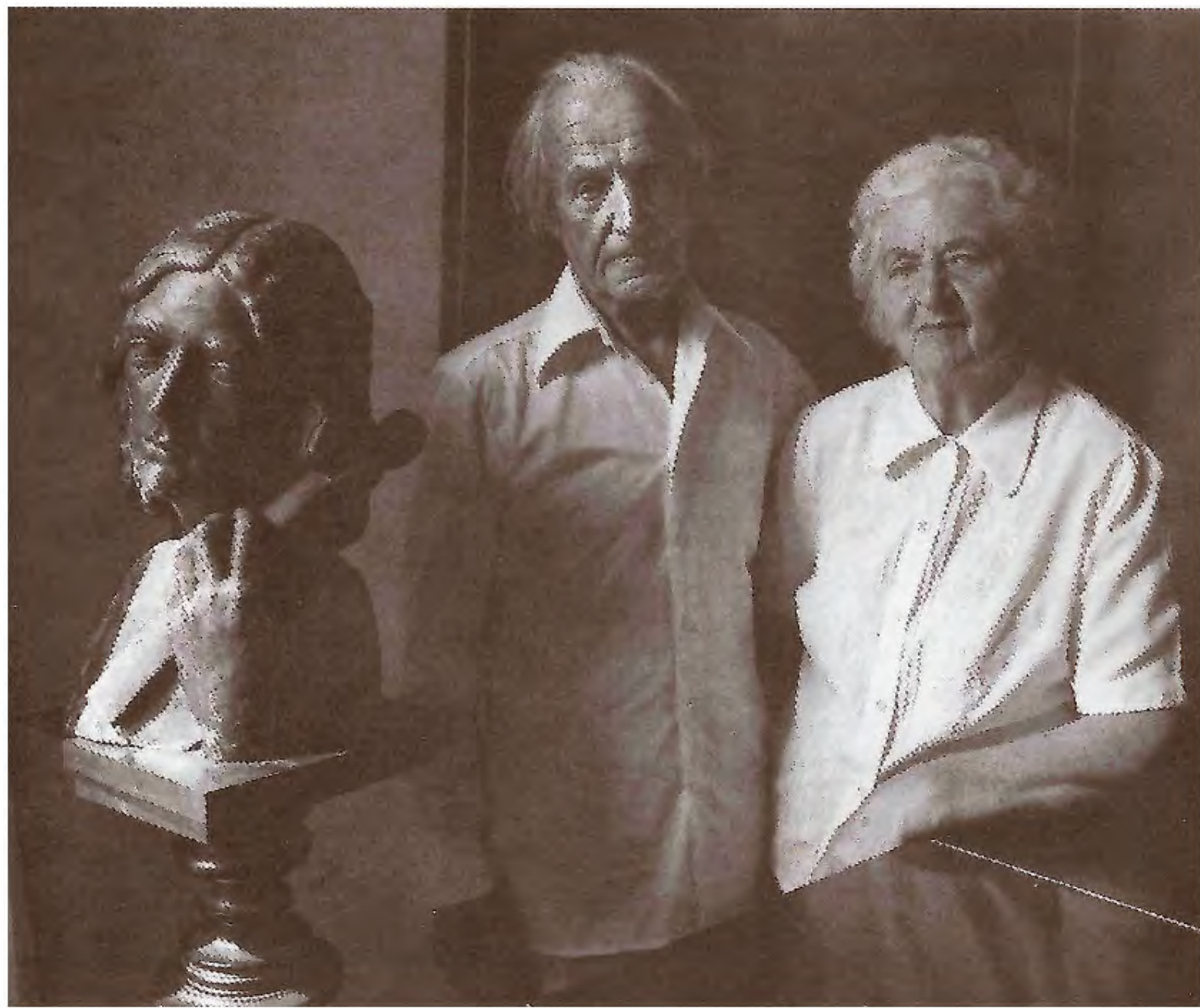

Kolektiv Srednje glasbene šole

»Večerna sonata« in prispevek k slovenski kulturi

V devetdesetem letu starosti je izdala knjigo spominov *Večerna sonata*, v kateri opisuje Dunaj, Pariz in Ljubljano ter svoje glasbeno življenje. Za to delo je prejela Levstikovo nagrado in naziv Slovenka leta. Leta 1995 ji je Srednja glasbena in baletna šola Ljubljana podelila Škerjančevo diplomo za izjemne uspehe pri umetniškem uveljavljanju šole.

Vida Jeraj-Hribar je s svojim življenjem in delom močno vplivala na glasbeni in širši slovenski kulturni prostor. Princip svojega dela je predstavila v enem od intervjujev. Prepričana je bila, da je naša dolžnost poglobiti se v mladega človeka in sprejeti njegove želje, izhajati iz njega, ne iz sebe, temveč se pogovoriti in poglobiti ter sprejeti.

Vida z možem Mirkom

Vida Jeraj-Hribar